

ความท้าทายของการจัดทำ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙)

ทศพนธ์ นรทัศน์

บทนำ

ประเทศไทยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรอบการพัฒนาประเทศมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ แต่ละแผนพัฒนา มีระยะเวลาประมาณ ๕ ปี ปัจจุบันอยู่ในช่วงของแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๐ โดยทั่วไปเนื้อหาของสาระของแผนพัฒนา จะบ่งบอกถึงทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ให้นักพัฒนาทั้งภาครัฐ ธุรกิจ เอกชน ท้องถิ่น ชุมชน นำไปใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาระดับต่างๆ ทั้งที่เป็นแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการประจำปี เช่น แผนยุทธศาสตร์การจตุรกรรรมประมาณแผ่นดิน แผนยุทธศาสตร์กระทรวง แผนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจประเทศไทยของหอการค้าไทย และแผนชุมชน เป็นต้น

ผลการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑-๗ สรุปได้ว่า เศรษฐกิจก้าวหน้า สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืนทำให้ต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดและกระบวนการวางแผนในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ ๘ จากการมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจ มาเป็นการเน้นให้ผลการพัฒนาเป็นประโยชน์ต่อตัวคน หรือ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” พร้อมทั้งเปลี่ยนวิธีการวางแผนจากต่างคนต่างทำ เป็นการร่วมมือร่วมใจกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาประเทศ พร้อมทั้งยึดพระราชดำรัส “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวทางการพัฒนาต่อเนื่องมาถึงแผนพัฒนา ฉบับที่ ๙ และแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๐ และในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งในด้านกฎ กติกาใหม่ของโลก การปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจแบบหลายศูนย์กลาง การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก ความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการก่อการร้ายสากล ซึ่งเป็นทั้งโอกาส และความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมและสร้างภูมิคุ้มกันในทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสามารถปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทัน

กรอบทิศทางแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๑

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ถือเป็นแผนยุทธศาสตร์หลักในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศให้เจริญเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืนเช่นเดียวกับนานาประเทศ ประเทศไทยได้เริ่มจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔ และปัจจุบันอยู่ระหว่างการจัดทำแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๑ ซึ่งคณะรัฐมนตรีในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๓ ได้รับทราบความก้าวหน้าการจัดทำร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) รายงานความก้าวหน้าการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙) สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๑. การเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙)

การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ยึดหลักการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนและการศึกษาวิจัยเชิงลึกเฉพาะด้านในมิติต่างๆ โดยเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาเพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สามารถกำหนดแนวทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่ชัดเจน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่กำหนดและการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

๒. ความก้าวหน้าการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

๒.๑ การจัดทำวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศไทยในระยะยาว ๒๐ ปีได้ดำเนินการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ และกำหนดเป็นวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศระยะ ๒๐ ปี รวมทั้งการจัดประชุมระดมความคิดเห็นหลายเวทีตั้งแต่ส่วนกลางจนถึงระดับพื้นที่

๒.๒ การจัดทำร่างแนวคิดทิศทางการพัฒนาประเทศในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ เป็นการประเมินผลการพัฒนาโดยได้วิเคราะห์สภาวะแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาในมิติเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๓ การพัฒนารอบแนวคิดและร่างทิศทางการพัฒนาในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ โดยการจัดประชุมระดมความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรวมถึงการประชุมระดมความคิดเห็นในการประชุมประจำปี ๒๕๕๓ ของ สศช. เรื่อง “ทิศทางการพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑” เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๓ ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี

๒.๔ การติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สศช. ได้ดำเนินการติดตามประเมินผลการพัฒนาในระยะ ๓ ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๒) ควบคู่ไปกับการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ โดยสรุปผลการประเมินได้ ดังนี้

๒.๔.๑ การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ไปสู่การปฏิบัติ ได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในภาคีการพัฒนาต่างๆ เป็นไปอย่างกว้างขวางและการบริหารจัดการแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สู่การปฏิบัติในภาคีการพัฒนาต่างๆ

๒.๔.๒ ผลการพัฒนาประเทศในระยะ ๓ ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ พบว่า การศึกษาด้อยคุณภาพ ประชาชนมีพฤติกรรมดำรงชีวิตที่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยเป็นปัญหาสำคัญของพัฒนาคุณภาพคนไทย แต่มีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตมากขึ้น เนื่องจากการขยายความคุ้มครองทางสังคมและการพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพ

๒.๔.๓ ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของคนไทยในช่วง ๓ ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ พบว่าใกล้เคียงกับเมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ คิดเป็นร้อยละ ๖๔ - ๖๖ อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง

๒.๔.๔ ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาที่ควรให้ความสำคัญในช่วงหลังของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ได้แก่

- (๑) พัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้
- (๒) สร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานการพัฒนาที่มั่นคงของประเทศ
- (๓) ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุล ยั่งยืนและมีภูมิคุ้มกันมากขึ้น
- (๔) พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ
- (๕) เสริมสร้างธรรมาภิบาลในทุกระดับเพื่อการบริหารจัดการที่ดีของประเทศ

๓. สาระสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ประกอบด้วย

๓.๑ **ปฐมบท** : **ภูมิคุ้มกันกับการพัฒนาประเทศ** ผลการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑ - ๗ สรุปว่าเศรษฐกิจก้าวหน้า สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมีปัญหา ส่งผลให้การพัฒนาไม่ยั่งยืนซึ่งนำไปสู่การปรับเปลี่ยนกระบวนการวางแผนในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ โดยยึดตามแนวพระราชดำรัส “เศรษฐกิจพอเพียง” และต่อเนื่องมาในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ และ ๑๐ โดยการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สรุปในภาพรวม สังคมไทยมีภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้นแต่ยังไม่เพียงพอต่อการวางรากฐานการพัฒนาให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ จำเป็นต้องสร้างให้เข้มแข็งใน ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม

๓.๒ การประเมินสถานการณ์ : ความเสี่ยงและการสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศ

๓.๒.๑ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ

๓.๒.๒ การประเมินความเสี่ยง

๓.๒.๓ การสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศ

๓.๒.๔ ประเด็นการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป

๓.๓ ทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

๓.๓.๑ หลักการ มุ่งพัฒนาภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกระดับ โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ให้ความสำคัญกับการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลในทุกมิติอย่างบูรณาการและเป็นองค์รวม โดยยึดวิสัยทัศน์ ปี พ.ศ. ๒๕๗๐ เป็นเป้าหมาย

๓.๓.๒ วิสัยทัศน์ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง”

๓.๓.๓ พันธกิจ

- (๑) สร้างความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ควบคู่กับการสร้างสังคมคุณธรรม
- (๒) พัฒนาฐานการผลิตและบริการให้เข้มแข็งและมีเสถียรภาพบนฐานความรู้และความสร้างสรรค์ของคนไทย
- (๓) สร้างภูมิคุ้มกันให้เข้มแข็งสามารถป้องกันและรองรับผลกระทบและความเสี่ยงจากวิกฤตเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๓.๓.๔ วัตถุประสงค์

- (๑) พัฒนาให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข และสังคมมีธรรมาภิบาล
- (๒) พัฒนาคชน ชุมชน และสังคมให้มีความพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงและอยู่กับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นสุข
- (๓) ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สังคมและการเมืองมีความมั่นคง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความอุดมสมบูรณ์ ประเทศมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๓.๓.๕ เป้าหมายหลัก มีดังนี้

- (๑) สังคมไทยมีความสุข อย่างมีธรรมาภิบาลเพิ่มขึ้น
- (๒) ประชากรไทยทุกคนมีหลักประกันทางสังคมที่มีคุณภาพที่ทั่วถึง
- (๓) เพิ่มผลิตภาพการผลิตรวมและในแต่ละภาคการผลิต
- (๔) โครงสร้างเศรษฐกิจมีความสมดุล เข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้
- (๕) ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น
- (๖) ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์และคุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้น

๓.๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนา ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

๓.๔.๑ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม

๓.๔.๒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน

๓.๔.๓ ยุทธศาสตร์การสร้างความปลอดภัยและมั่นคงของอาหารและพลังงาน

๓.๔.๔ ยุทธศาสตร์การสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้และการสร้างปัจจัยแวดล้อม

๓.๔.๕ ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาค

๓.๔.๖ ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

๓.๕ การบริหารจัดการแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สู่การปฏิบัติ

๓.๕.๑ หลักการ : การบริหารจัดการแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ จะต้องดำเนินการบนหลักการสำคัญ ๒ ประการ ได้แก่ ๑) การกำหนดบทบาทของภาคีการพัฒนาแต่ละภาคส่วนให้ชัดเจน และ ๒) บทบาทของแต่ละภาคีต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกันในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สู่การปฏิบัติ

๓.๕.๒ แนวทางการขับเคลื่อนแผนฯ สู่การปฏิบัติ : มุ่งสร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของแผนฯ ให้เกิดการยอมรับและผสมผสานและสอดคล้องกันในแผนปฏิบัติการต่างๆ พัฒนารูปแบบและเครื่องมือที่ใช้ในการแปลงแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสม และจัดทำระบบการติดตามประเมินผลและสร้างตัวชี้วัดเพื่อการพัฒนาที่สามารถนำไปใช้กำกับการทำงานตามยุทธศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๕.๓ กระบวนการขับเคลื่อน : เป็นการแปลงแผนอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ตั้งแต่การถ่ายทอดทิศทาง วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ รวมทั้งการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จลงสู่แผนระดับต่าง ๆ

๓.๕.๔ บทบาทภาคีการพัฒนา : มุ่งพัฒนาบทบาทของทุกภาคส่วนให้สามารถขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ภาคีต่างๆ สามารถผลักดันและดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ได้อย่างเหมาะสม และสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำเนินงานภายใต้บทบาทภาคีการพัฒนาต่างๆ เกิดการบูรณาการการพัฒนาในทุกระดับ

ความท้าทายของการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

ความท้าทายของการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ คือ การมีกลไกการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม มีความเชื่อมโยงกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกและของประเทศในอนาคตอีก ๑๐-๒๐ ปี ข้างหน้า ภายใต้แนวคิดในการผลักดันให้ประเทศไทยกลายเป็น “ประเทศพัฒนาแล้วในปี ๒๕๖๓” โดยจะสามารถเพิ่มรายต่อหัวของประชากรให้เพิ่มเป็น ๓ เท่าจากปัจจุบัน (รายได้เฉลี่ยต่อคน ๑๕,๐๐๐ เหรียญดอลลาร์สหรัฐ หรือราว ๔๙๐,๐๐๐ บาทต่อปี) ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์อาเซียน ๒๐๒๐ เพื่อกำหนดเป้าหมายว่า ภายในปีค.ศ. ๒๐๒๐ (พ.ศ. ๒๕๖๓) อาเซียนจะเป็น (๑) วงสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (๒) หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างมีพลวัต (๓) มุ่งปฏิสัมพันธ์กับประเทศภายนอก และ (๔) ชุมชนแห่งสังคมที่เอื้ออาทร โดยประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) จะประกอบด้วย 3 เสาหลัก (pillars) ได้แก่ ประชาคมความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community-ASC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) และประชาคมสังคมวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC)

การที่ประเทศไทยจะก้าวไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ในปี ๒๕๕๘ ซึ่งมีเป้าหมายหลัก คือ "การเป็นตลาดและเป็นฐานการผลิตเดียวกัน จะมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานระหว่างประเทศในอาเซียนอย่างเสรี" นั่นคือ อาเซียน ๑๐ ประเทศจะรวมกันเป็นหนึ่งเดียว ดังนั้น การค้าขายสินค้าและบริการแต่ละประเทศสมาชิกจะขยายกว้างขึ้น แม้ภาพรวมไทยอาจจะได้ประโยชน์มากจากการเปิดเสรีภายใต้อาเซียน แต่ในอีกด้านหนึ่งบางภาคส่วนของสังคมไทย อาจจะต้องเสียประโยชน์จากการเปิดเสรี ดังนั้น ภาครัฐจะต้องทำความเข้าใจกับสังคมไทยอย่างชัดเจนถึงประโยชน์ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือในการปรับตัวกับกลุ่มที่ได้รับผลกระทบเพื่อให้ไทยเดินหน้าสู่การเป็นสมาชิกของ "ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" อย่างเต็มตัว การเตรียมความพร้อมรับมือกับประเด็นดังกล่าว จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่ต้องถูกระบุไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

การจัดลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ เป็นอีกหนึ่งประเด็นที่มีความสำคัญและควรดำเนินการ เพื่อที่จะทราบว่ายุทธศาสตร์ใดที่รัฐควรเร่งดำเนินการก่อนหลัง เพื่อให้เป้าหมายการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม มีความชัดเจนในทิศทางที่จะก้าวเดินไป เช่นเดียวกับกรณีของต่างประเทศ อาทิ

- **มาเลเซีย** กำหนดนโยบายประเทศระยะยาว (Vision ๒๐๒๐) ครอบคลุม ๓๐ ปี ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๙๑-๒๐๒๐ มุ่งเน้นการทำประเทศให้มีความทันสมัย มุ่งสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วใน ค.ศ. ๒๐๒๐ การขจัดความยากจน การปรับโครงสร้างของสังคมเพื่อขจัดความไม่สมดุลในทางเศรษฐกิจและสังคม ลดความเหลื่อมล้ำระหว่างภูมิภาค และระหว่างชุมชนที่สำคัญในประเทศ โดยมีกลไกการติดตามและประเมินผลผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ระยะ ๕ ปี

- **เกาหลีใต้** แนวนโยบายของรัฐบาล มุ่งกระตุ้นให้เกิดการสร้างงานไปพร้อมๆ กับการสร้างคุณภาพของแรงงาน สนับสนุนให้เกิดการเติบโตที่มีลักษณะฐานกว้าง และยั่งยืน โดยดำเนินนโยบายเชิงรุกที่มุ่งไปสู่ (๑) การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (๒) การพัฒนาทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม (๓) การปฏิรูปกฎหมาย การยกเลิกกฎหมายที่ไม่จำเป็น (๔) การสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันอย่างโปร่งใส เป็นธรรม ป้องกันการแสวงหาประโยชน์จากการผูกขาดในแต่ละสาขาการผลิต (๕) การสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตและสนับสนุนกลุ่มคนด้อยโอกาส เกาหลีใต้มีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ระยะ ๕ ปี ฉบับแรกเริ่มต้นเมื่อ ค.ศ. ๑๙๖๒ โดยในแต่ละแผนจะมีการเน้นสาขาการผลิตที่สำคัญไว้ด้วย

- **สาธารณรัฐประชาชนจีน** ซึ่งได้ก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจสำคัญในเวทีโลก โดยมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ ๔ ของโลกรองจาก สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และเยอรมนี ตามลำดับ ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘) ของจีน เน้นการพัฒนา ๑๐ ด้านสำคัญ โดยมีการขยายการบริโภคภายในประเทศเป็นสิ่งสำคัญสูงสุดลำดับแรก เนื่องจากในปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๓) ของจีน ได้เกิดวิกฤต

การเงินโลกขึ้น และคาดการณ์ว่าวิกฤตครั้งนี้จะกินเวลาไปถึงช่วงต้นของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ดังนั้น แผนกระตุ้นการบริโภคภายในประเทศในช่วงนี้จะขยายระยะเวลาไปถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ด้วย

แม้ว่าในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาเศรษฐกิจจีนจะพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบทยังขยายตัวมากขึ้น ดังนั้น การพัฒนาภาคการเกษตรให้มีความทันสมัย จึงมีความสำคัญเป็นลำดับที่ ๒ ทั้งนี้ การพัฒนาการเกษตร ประกอบไปด้วยการสร้างสาธารณูปโภคในชนบท ให้เพียงพอพร้อมยิ่งขึ้น พัฒนาทุกสาขาอาชีพในชนบท พัฒนาการศึกษา การรักษาพยาบาล การดูแลผู้สูงอายุ และบริการสาธารณสุขพื้นฐานอื่นๆ ให้อยู่ในระดับเดียวกับตัวเมือง

เป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ของจีนเรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้ (๑) ขยายการบริโภคภายในประเทศ (๒) ผลักดันการเกษตรสมัยใหม่ (๓) ยกระดับความสามารถในการแข่งขันของโครงสร้างอุตสาหกรรม (๔) กระตุ้นให้มีการพัฒนาอย่างสอดคล้องกันในแต่ละพื้นที่ (๕) เร่งการปรับโครงสร้างสังคมให้เป็นแบบประหยัดพลังงาน (๖) ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (๗) พัฒนาระบบบริการสาธารณสุขพื้นฐาน (๘) พัฒนาด้านวัฒนธรรม (๙) พัฒนาเศรษฐกิจแบบตลาดในสังคมนิยมให้สมบูรณ์มากขึ้น และ (๑๐) ดำเนินยุทธศาสตร์ การเปิดประเทศที่ได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย

ดังนั้น ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ของประเทศไทย ควรมีการจัดลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์ที่จะดำเนินการ และการกำหนดตัวชี้วัด (KPI) ผลสำเร็จของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ไว้ในแผนด้วย เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะสามารถติดตามและประเมินผลสำเร็จของแผนได้อย่างเป็นระบบ และรัฐบาลทุกรัฐบาลจะต้องนำแผนไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

ก้าวต่อไปของการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

หลังจากจัดทำทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ แล้ว สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะเดินหน้าจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ขึ้น ๔ คณะ เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ใน ๔ มิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการแผนพัฒนาฯ สู่การปฏิบัติ พร้อมกับแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ และคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ขึ้นเป็นกลไกภายใน สศช. ทำหน้าที่กำกับและเรียบเรียงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ให้แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด

เมื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ในเบื้องต้นแล้ว สศช. จะจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนทุกกลุ่มอาชีพในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ แล้วนำความคิดเห็นมาปรับปรุงร่างแผนพัฒนาฯ เสนอต่อ ครม. และส่งให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็น ก่อนที่จะนำมาปรับปรุง แล้วนำขึ้นทูลเกล้า

ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย และประกาศใช้แผนพัฒนาฯ ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕)

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ จึงจะเป็นแผนที่จัดทำขึ้นภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ตั้งแต่ระดับชุมชน หมู่บ้าน ภาค ไปจนถึงระดับประเทศในการยกร่างทิศทาง และรายละเอียดยุทธศาสตร์การพัฒนาจนถึงการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติที่มุ่งสร้างความเข้าใจร่วมกันและประสานความร่วมมือของทุกภาคส่วน มีการเชื่อมโยงการทำงานเกิดเป็นเครือข่ายการพัฒนา ซึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ จะเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาที่ทุกภาคส่วนสามารถใช้เป็นแนวทางกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้งในระดับหน่วยงาน องค์กร ท้องถิ่น และชุมชนเพื่อร่วมผนึกกำลังในการพัฒนาประเทศให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุข มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง และสามารถยืนหยัดอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมั่นคง สำหรับท่านที่ประสงค์จะติดตามความคืบหน้า และร่วมเสนอแนะในการจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ได้ที่เว็บไซต์ สศช. www.nesdb.go.th

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๓). **ทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ (ฉบับชุมชน)**. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิง.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๓). **ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.